

Latin- Amerika földrajza

11. évfolyam

Latin- Amerika vs Dél- Amerika?

- Latin- Amerika → kulturális gyökerek, újlatin nyelvek (spanyol, portugál)
- Dél- Amerika → földrajzi terület

Latin-Amerika országai			
Észak-Amerika	Közép-Amerika	Karib-térség	Dél-Amerika
Mexikó (és az USA déli spanyol ajkú államai)	Costa Rica El Salvador Guatemala Honduras Nicaragua Panama	Dominikai Köztársaság Kuba Puerto Rico (USA)	Argentína Bolívia Brazília (portugál) Chile Ecuador Francia Guyana (francia) Kolumbia Paraguay Peru Uruguay Venezuela

Természetföldrajz

a Csendes- és az Atlanti-óceánt
összekötő mesterséges vízi út

- a Pacifikus-hegységrendszer tagja
- vulkánosság → színes- és nemesfémércekben gazdag
- függőleges övezetesség
- vízvásztó hegység
- éghajlatválasztó hegység

- folyóvízi hordalékkal feltöltött egykori tengeröböl
- esőerdő → fakitermelés (kaucsuk)

- ősföld
- magmás ércek, bauxit
- a peremén zuhatagos folyók → vízerőművek
- trópusi ültetvények
- legeltető szarvasmarhatartás

- folyóvízi hordalékkal feltöltött egykori tengeröböl
- Paranán és mellékfolyóin vízerőművek
- füves puszták (pampa) → legeltető állattenyésztés → hús- és bőripar
- búza, kukorica

Észak- Amerika → Mexikó

Közép- Amerikai térség

Közép- Amerika országai

Karibi- térség országai

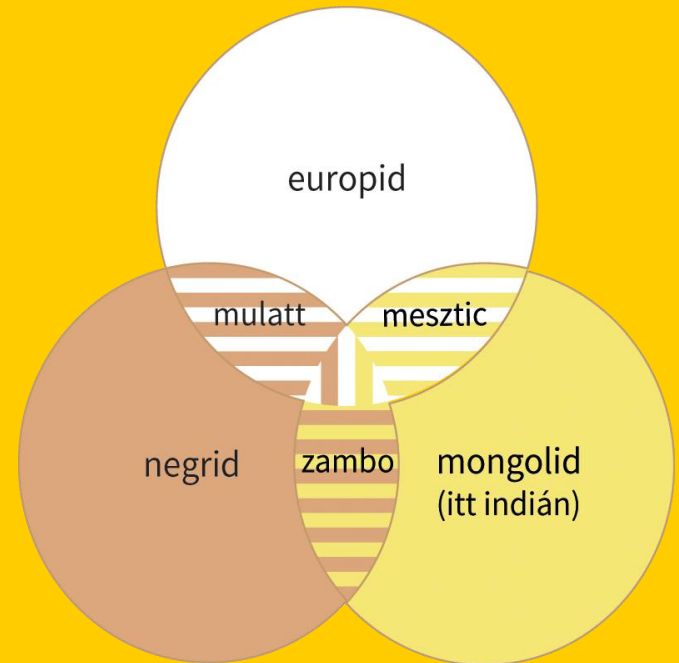

Dél- Amerika országai

Latin- Amerika benépesülése

- Őslakosok: indiánok
- Betelepülő fehérek: kreolok
 - Kevert népesség: fekete bőrű rabszolgák behurcolása
 - Tordesillasi szerződés (1494)
 - Azték, maja, inka kultúrák

A világ első felosztása

- Tordesillasi szerződés, 1494.

Ацтеки
XIV–XVI века

Майя
VII–X века

Инки
XII–XVI века

SHOFON.NET

Maják

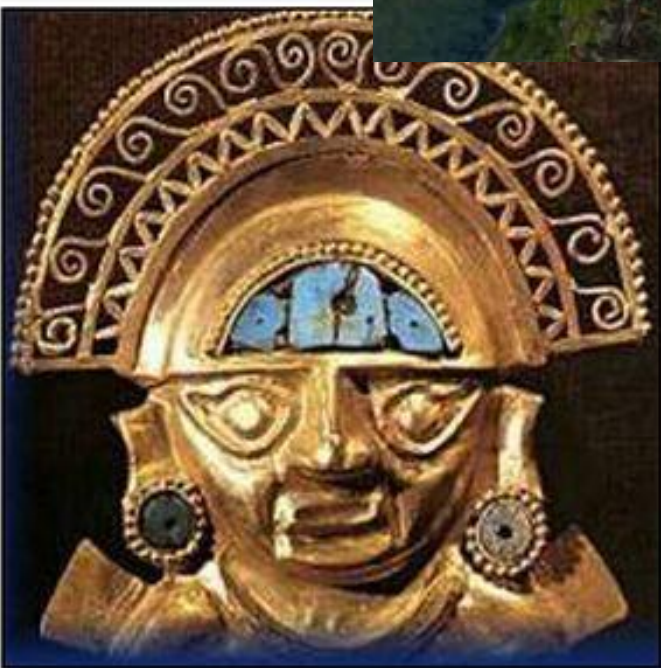
Aztékok

Inkák

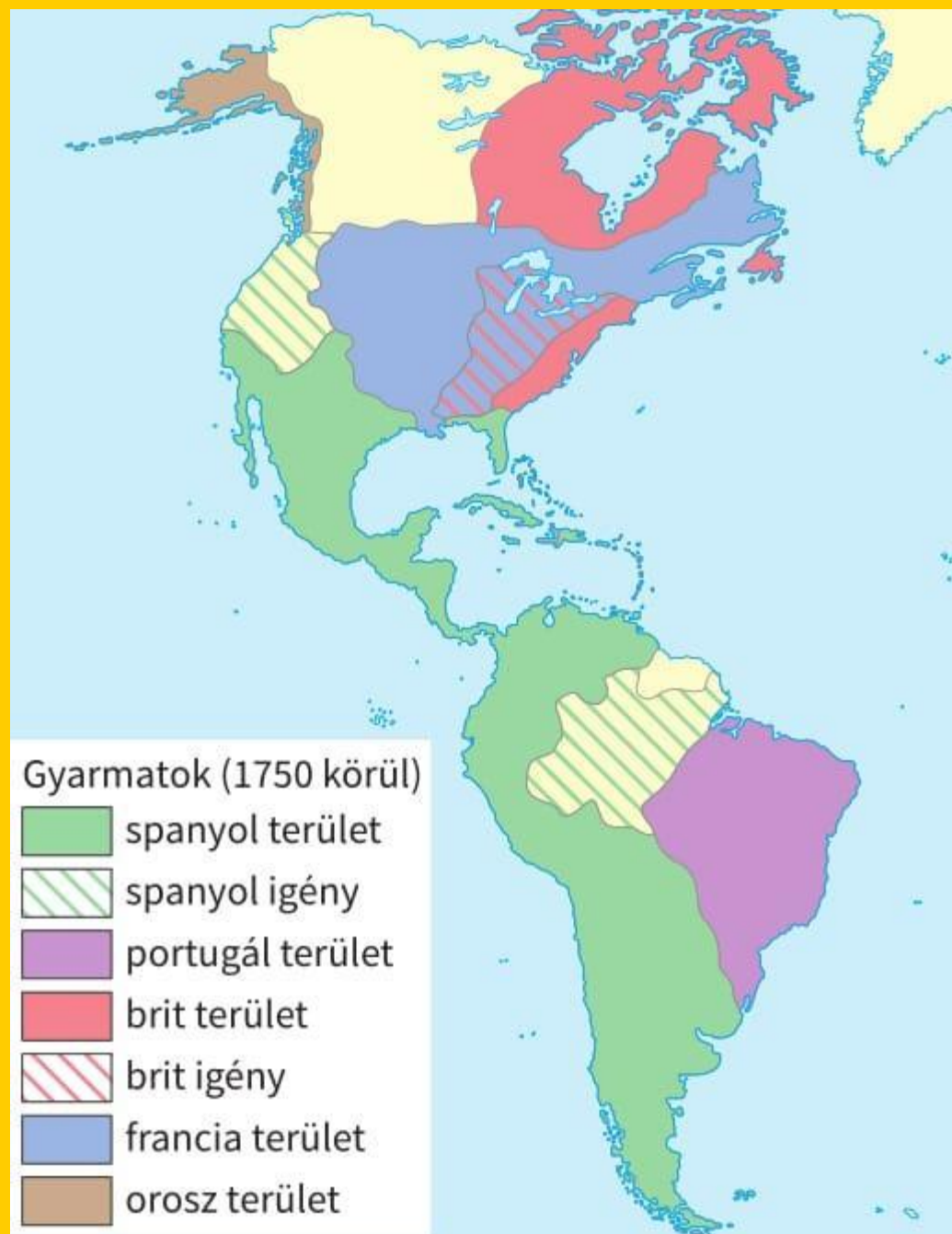

- Machu Picchu

Gyarmatosítás

Függetlenség kivívása

- Spanyol gyarmatok → 19. század első felében
 - Simon Bolivar
 - José de San Martín
- Brazília → 1822-ben (I. Dom Pedro)
- Több ország a 20. században:
 - Trinidad és Tobago az Egyesült Királyságtól 1962-ben;
 - Guyana az Egyesült Királyságtól, 1966-ban;
 - Suriname Hollandiától 1975. november 25-én.
 - Francia Guyana a mai napig Franciaországhoz tartozik, itt található az Európai Űrügynökség fő űrrepülőtere, a Guyana Űrközpont.

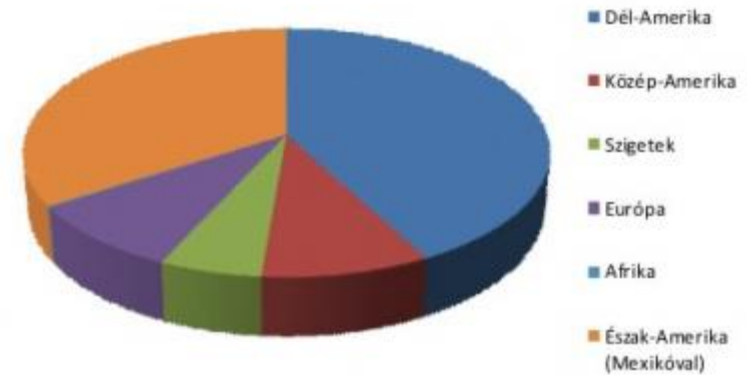
Népesség

Dél-Amerika etnikai megoszlása							
 ország	indián	fehér	mesztic	mulatt	fekete	zambó	ázsiai
Argentína	1%	85%	14%	0%	0%	0%	0%
Bolívia	55%	12%	30%	2%	0%	<1%	0%
Brazília	<1%	48%	23%	20%	8%	0%	1.%
Chile	3%	64%	33%	0%	0%	0%	0%
Kolumbia	2%	37%	49%	8%	2%	0%	0%
Ecuador	39%	10%	41%	5%	5%	0%	0%
Paraguay	3%	20%	75%	4%	0%	0%	0%
Peru	45%	15%	35%	2%	0%	0%	3%
Uruguay	0%	88%	8%	4%	0%	0%	0%
Venezuela	3%	43%	60%	8%	2%	0%	1%

Kultúra: nyelv

- Legtöbb ország: spanyol
- Brazília: portugál
- Francia- Guyana, Haiti: francia
- Jamaica, Belize: angol
- Suriname: holland

A spanyol anyanyelvű lakosság megoszlása a kontinensek között

Kultúra: vallás

- Főleg római katolikus (spanyol, portugál)
 - Őslakosok, behurcolt fekete rabszolgák → saját vallásaikkal vegyítve
 - Santería → Kuba, római katolikus- afrikai természeti vallások
 - Joruba → Brazília, vudu elemek, Ny- Afrikából

Kultúra, globalizáció

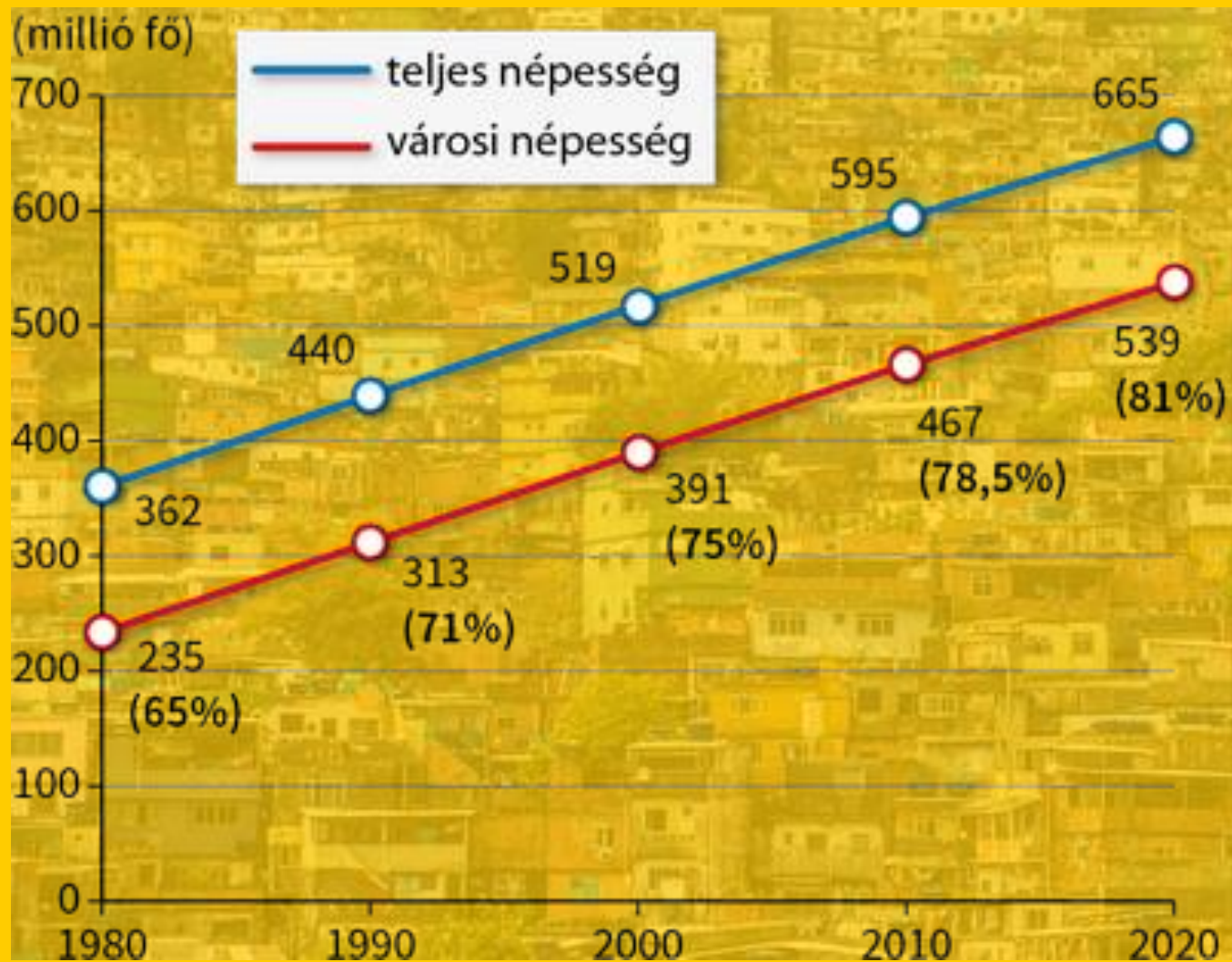
- Riói karnevál
- Olimpia 2016-
Rio de Janeiro
- Latin zenék,
táncok
- Szappanoperák
- Foci

Társadalom

- Sok szegény, kevés gazdag → középosztály?
 - Puccsok
 - Diktatúrák: ellenségkép → külföldi/ gazdasági → nacionalista/ szocialista színezet
 - Chavez → Venezuela
 - Fidel Castro → Kuba
- Önkényesen kijelölt fővárosok pl. Brazíliaváros
 - Népeség városokba áramlása → *favelák*, *bádogvárosok* kialakulása

Városi népesség növekedése

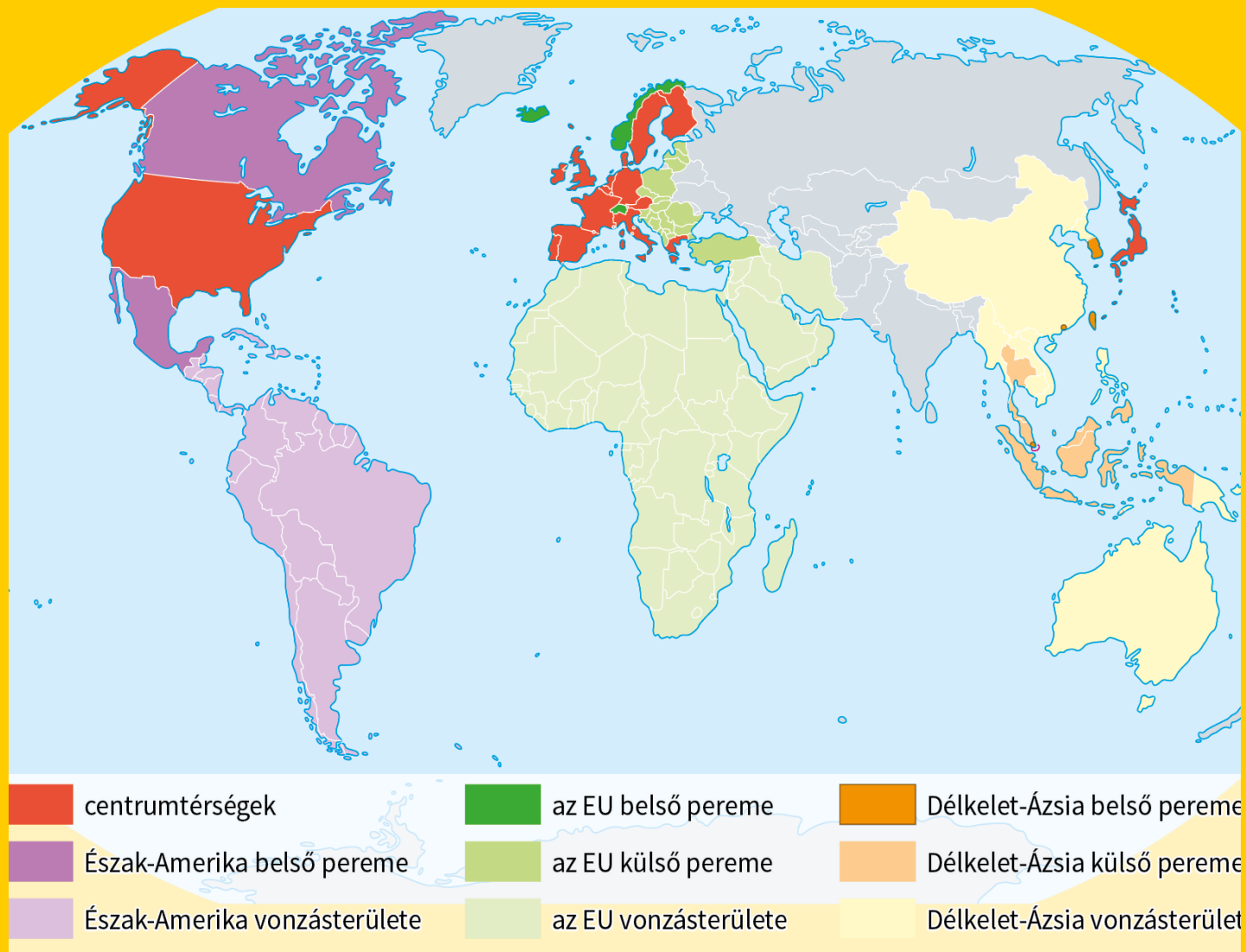

Gazdaság

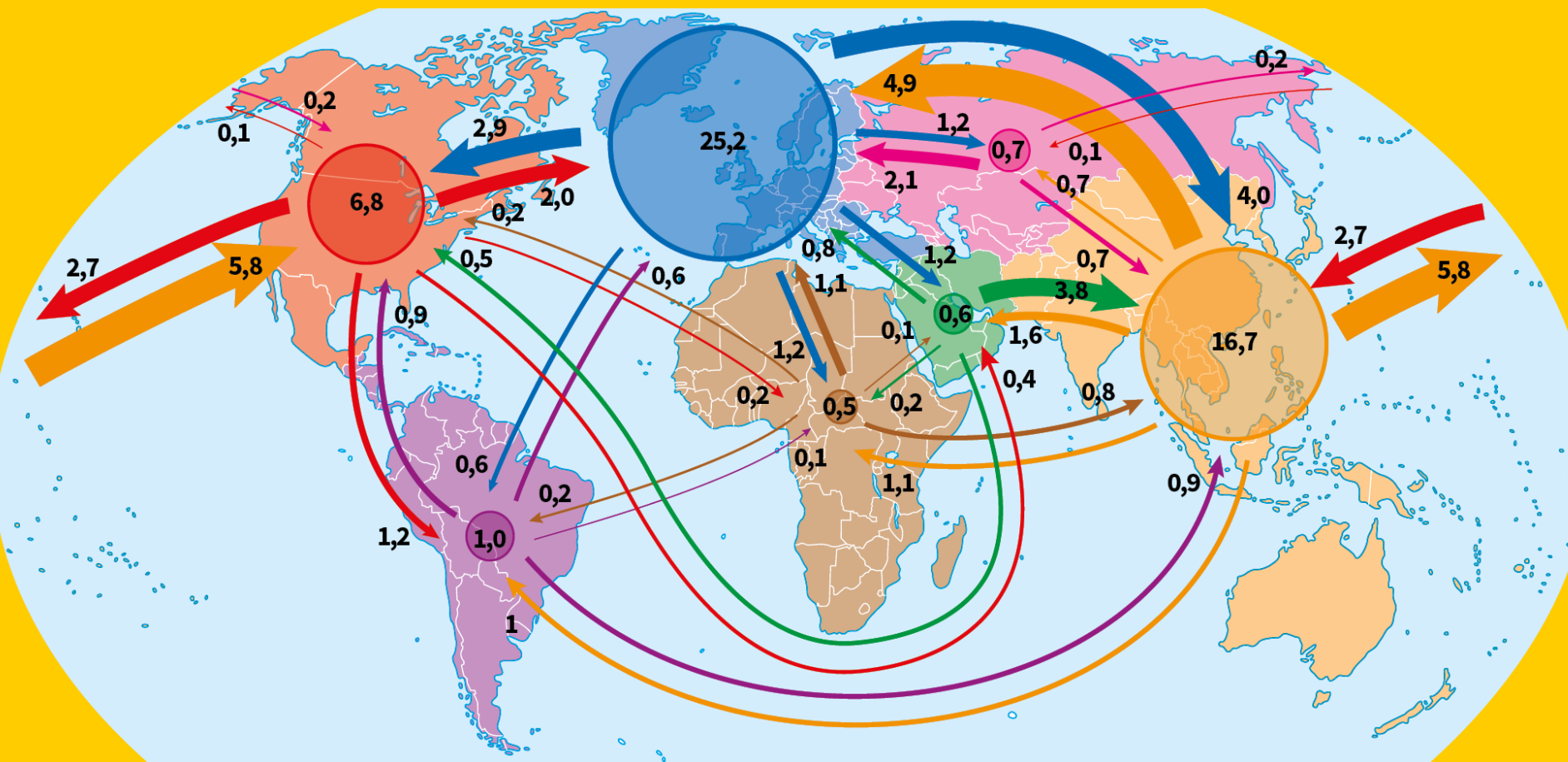
- Sok ásványkincs → nem tudják feldolgozni → alacsony áron lehet értékesíteni
- Fejletlen gazdaság:
 - Nincs korszerű feldolgozóipar
 - USA- ra utaltság

Centrum- periféria

A világkereskedelem fontosabb irányjai

Világ gazdasági térségek

Észak-Amerika	Európa	Független Államok Közössége	Kelet-Ázsia, Ausztrália és Óceánia
Latin-Amerika	Afrika	Közel-Kelet	

100 = a világkereskedelem teljes áruforgalma, 2014

● térségen belüli kereskedelem mértéke
➡ térségek közti kereskedelem mértéke

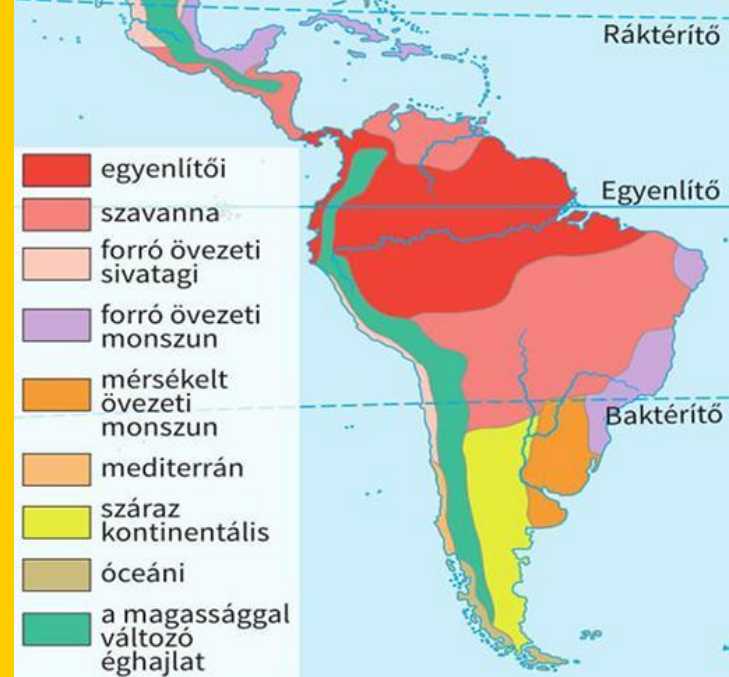
Mezőgazdaság I.

- 7% művelés alatt
- Latifundiumok: nagybirtokok
 - Felparcellázás, majd bérbe adás
 - Monokultúrák termesztése → exportra
- Kisbirtokok

Mezőgazdaság II.

- **trópusi-szubtrópusi ültetvényes gazdálkodás** (terményei fontos exportcikkek): cukornád, kávé, banán, kakaó, gyapot, narancs, dohány
- **magashegységek fennsíkjai:** kukorica, búza, bab, burgonya, árpa
- **szavannákon:** lucernatermesztés és külterjes (extenzív) szarvasmarhatenyésztés
- **mérsékelt övezet pampáin:** búza, kukorica
- Patagóniában: juhtenyésztés
- Csendes-óceán vizein: halászat (Peru, Chile)

9. AZ ÜLTETVÉNYTŐL A SZUPERMARKETIG. KINEK MENNYI JUT?

Amazonas esőerdő:

- Olajpálma ültetvények → vegyipar
- Szarvasmarha tenyésztés
- Faanyag → bútorgyártás

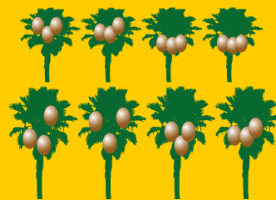
Te is részese vagy az esőerdők pusztításának?

- a biológiai sokféleség megőrzése
- szén-dioxid megkötése
- éghajlat szabályozása

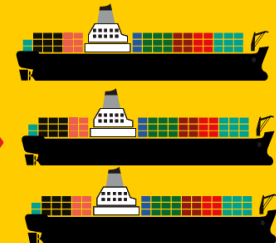
- esőerdők irtása
- növény- és állatfajok kihalása
- levegőszennyezés
- helyi konfliktusok

az esőerdők helyén
pálmaültetvényeket
alakítanak ki

a világ pálmaolaj
mennyiségének 85%-a
Indonéziából és Malajziából
származik

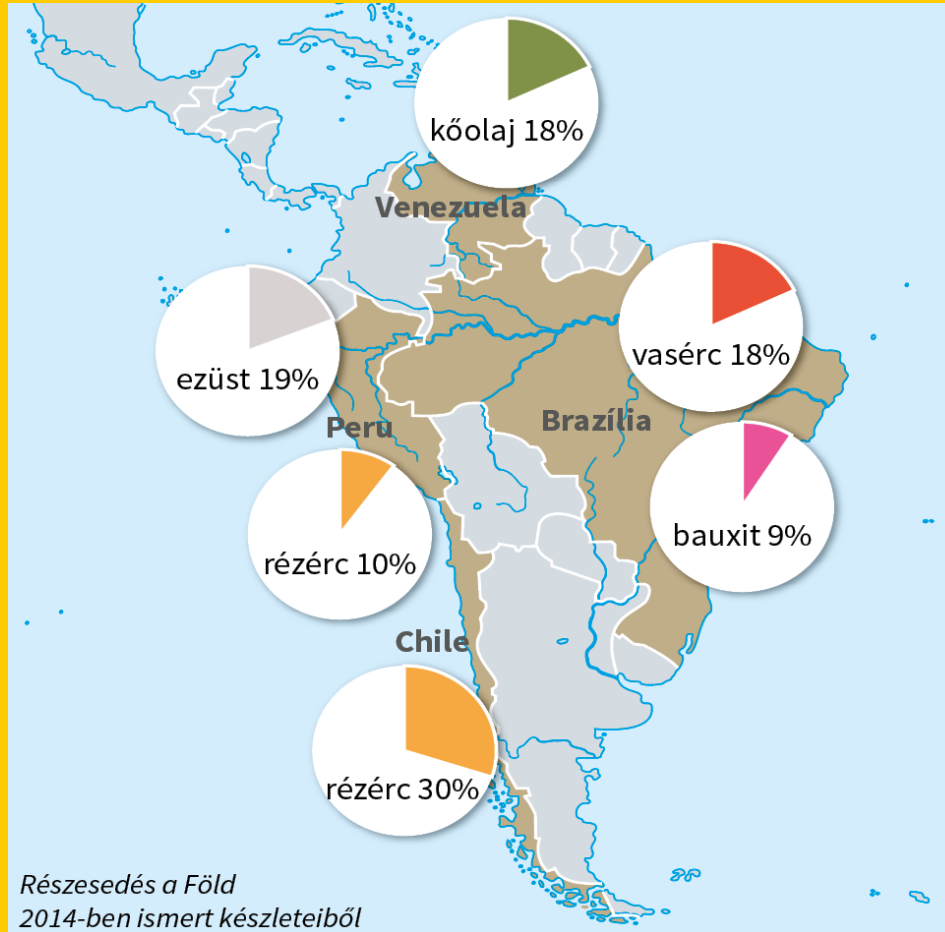
az élelmiszerboltokban
eladott csomagolt áruk fele
tartalmaz pálmaolajat

élelmiszeripari termékekhez,
kozmetikumokhoz, szappan
és mosószer gyártásához
használják

Ásványkincsek

- feketeszén: Kolumbia
- vasérc: Brazília - Brazil-felföld, Venezuela - Guyanai-felföld, Peru
- bauxit: Jamaica, Brazília, Suriname, Guyana
- rézérc: Chile, Peru

LATIN-AMERIKA IPARA

- ◉ **ón:** Brazília, Bolívia, Peru
- ◉ **ólom, cink:** Mexikó, Peru
- ◉ **nikkelérc:** Kuba
- ◉ **ezüst:** Mexikó, Peru, Chile, Bolívia
- ◉ **arany:** Mexikó
- ◉ **kőolaj, földgáz:** Mexikó, Venezuela, Argentína

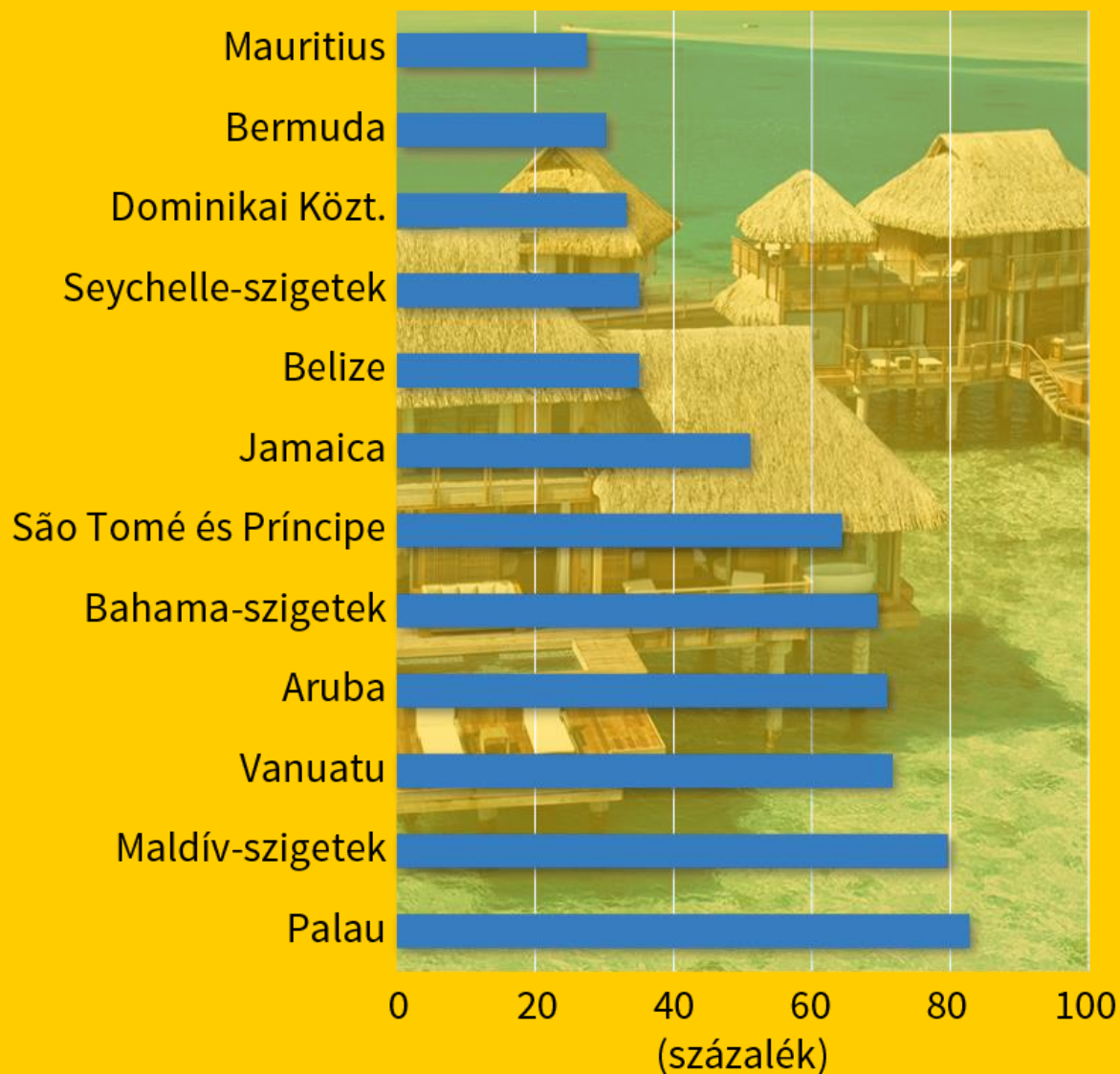
Autógyártás- Brazília

Szolgáltatások

- Turizmus: főleg Karibi- térség országai

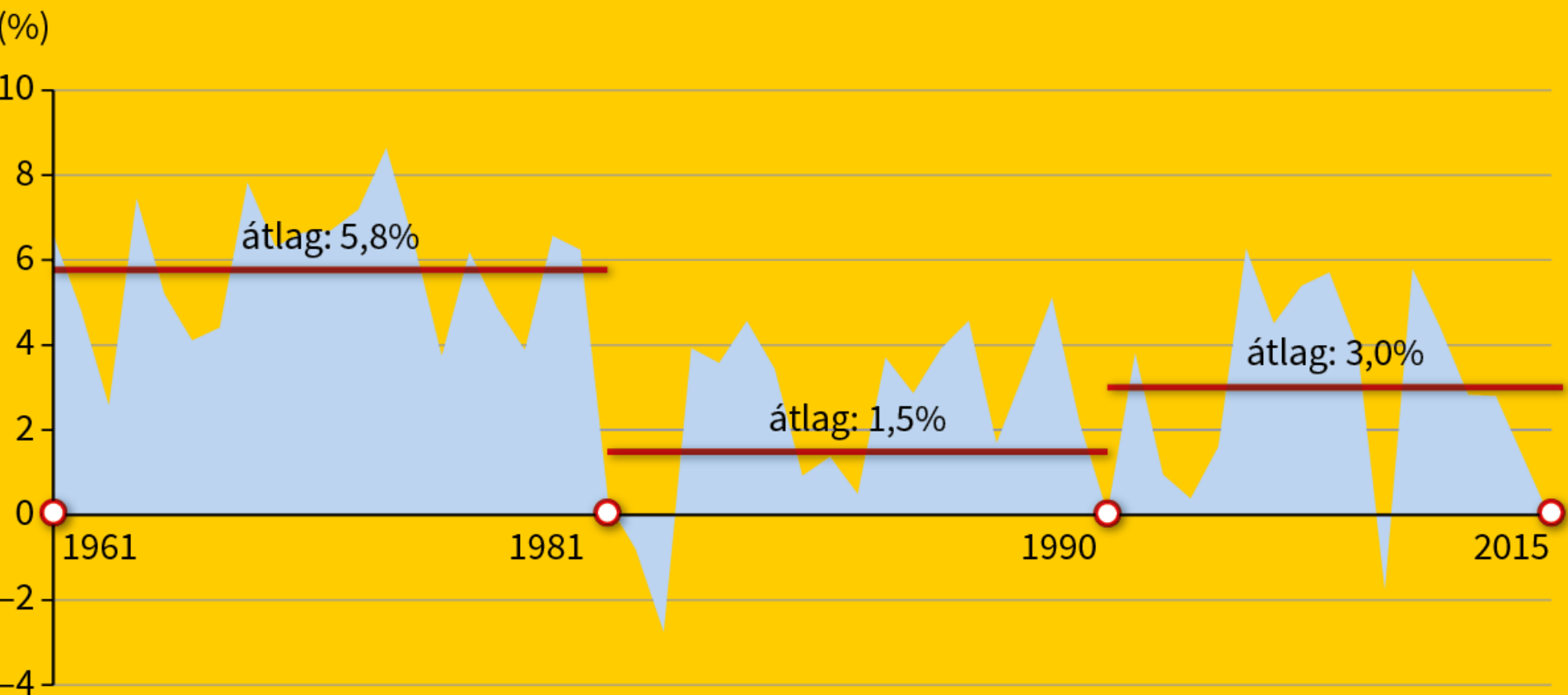
- Belize
- Jamaica
- Aruba
- Kuba...

Adóparadicsomok

- **Bahamák:** nincs személyi jövedelemadó, társasági adó és öröklési adó, a cégeknek évi 200 USD-t kell fizetniük.
- **Belize:** nincs társasági adó, a cégalapítás díja 100 USD, 100 USD éves díj.
- **Mauritius:** Nincs társasági adó, a cégfenntartás éves díja 100 USD.

Gazdasági növekedés?

Gazdaságilag legfontosabb városok

No.	Város	Ország	GDP (milliárd USD) ^[7]	Népesség ^[7] ₁	GDP per fő (2015)
1	São Paulo	Brazília	\$430	20,847,500	\$20,650
2	Buenos Aires	Argentína	\$315	13,381,800	\$23,606
3	Lima	Peru	\$176	10,674,100	\$16,530
4	Rio de Janeiro	Brazília	\$176	12,460,200	\$14,176
5	Santiago	Chile	\$171	7,164,400	\$32,929
6	Bogotá	Kolumbia	\$160	9,135,800	\$17,497
7	Brasília	Brazília	\$141	3,976,500	\$35,689
8	Belo Horizonte	Brazília	\$84	5,595,800	\$15,134

Latin- Amerika országai

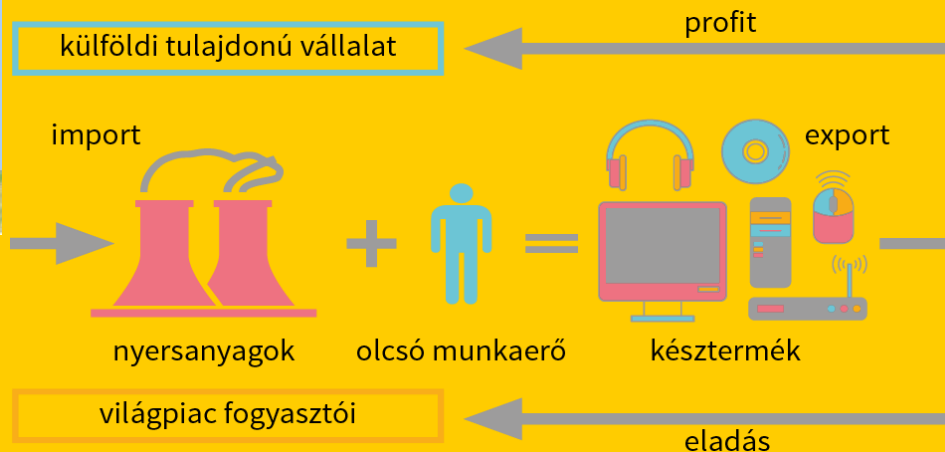
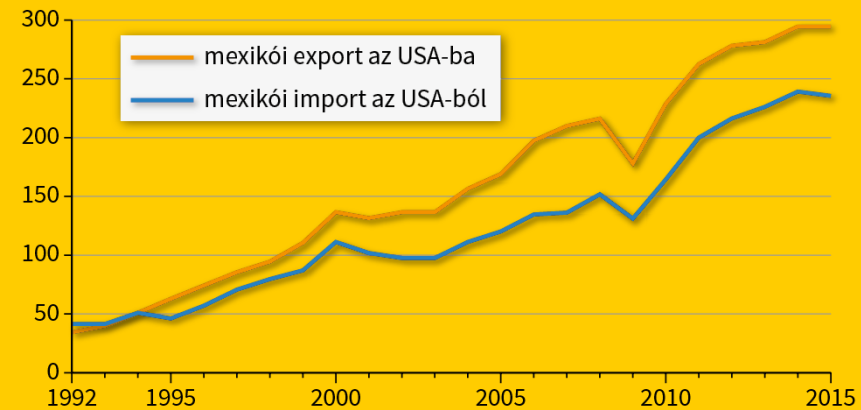
Mexikó, Brazília, Andok országai,
Trópusi országok

I. Mexikó

- Olcsó munkaerő → USA-ba áramlás
- Maquiladorák

(milliárd USD)

Határ Mexikó és az USA között

II. Trópusi országok

- ásványkincsekben gazdagok (ősföldek miatt, Guyanai hegyvidék)
- vasérc, bauxit, színesfémek
- latifundiumok exportra viszonylag korszerűen → kakaó, kávé, banán, cukornád
- **Venezuela (kőolaj), Francia Guyana, Suriname, Brazília**

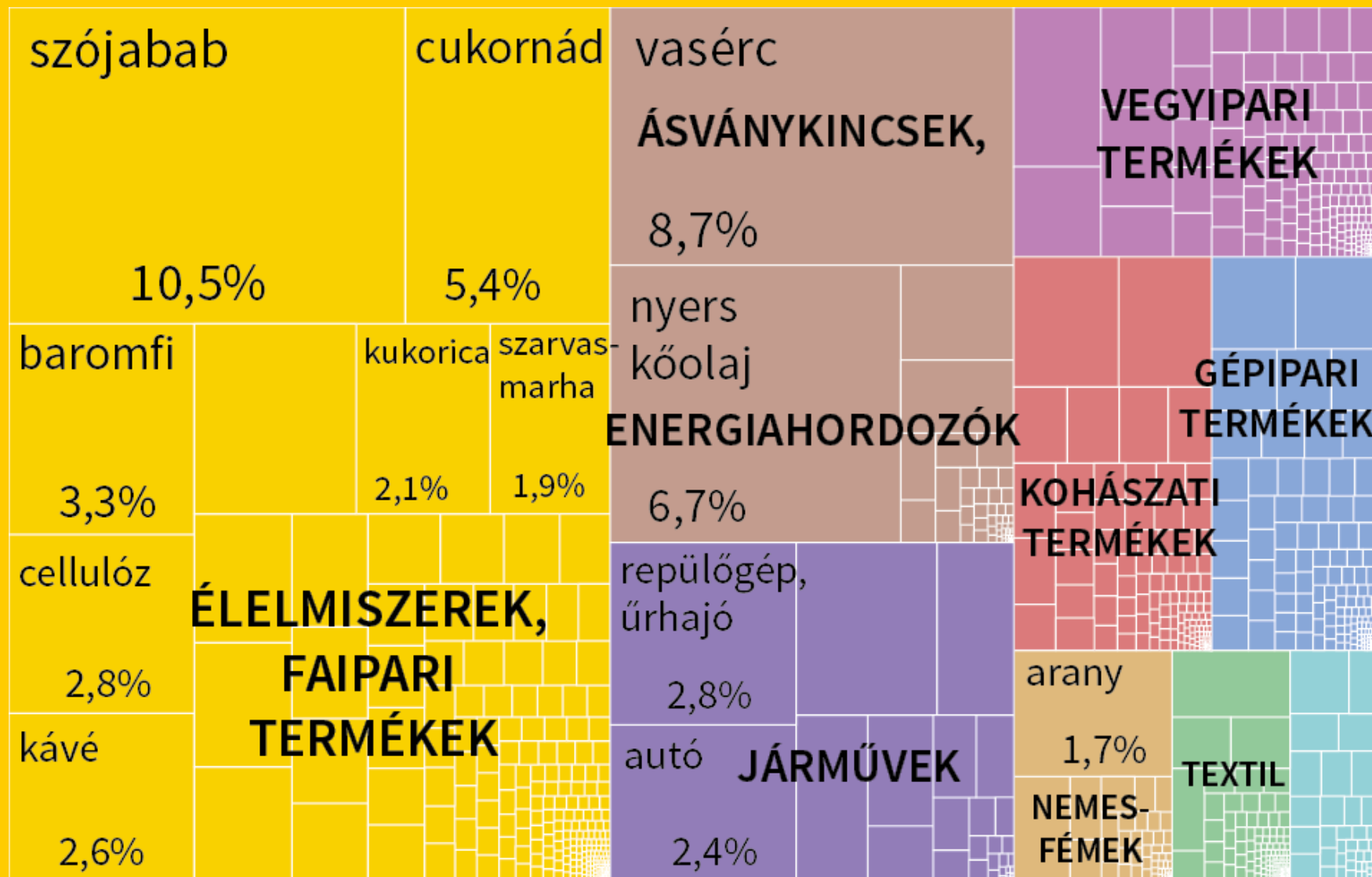
II./A. Brazília

Terület: 8,5 millió km²
Lakosság: 206 millió fő (2016)
Főváros: Brazíliaváros
Államforma: szövetségi köztársaság

Brazília gazdasága

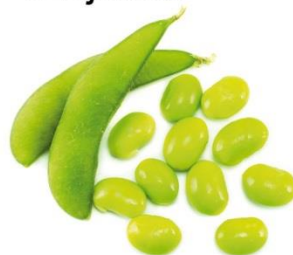

Brazília gazdasága

kávé

szójabab

cukornád

banán

- textilipar, élelmiszeripar, vegyipar → cukornád, bioetanol, autóba üzemanyag
- gépipar, autó és repülőalkatrészek gyártása → Föld legnagyobb autógyártása
- kávé, kakaó, cukornád, banán, dohány, szarvasmarha, olajpálma, fa

III. Andok országai

Andok országai

- színesfémek, nemesfémek → cink, réz, ón
- bányászat költséges ipari tevékenység- amerikai befektetők
- nyersanyagként export-nem tudják feldolgozni, így olcsóbban is tudják eladni
- trópusi mezőgazdaság a hegyek lábánál → magassággal változik a mezőgazdasági termékek aránya
- 1/3 indián őslakó → társadalom legszegényebb rétege, sivatagok, száraz területeken → olcsó bér munka

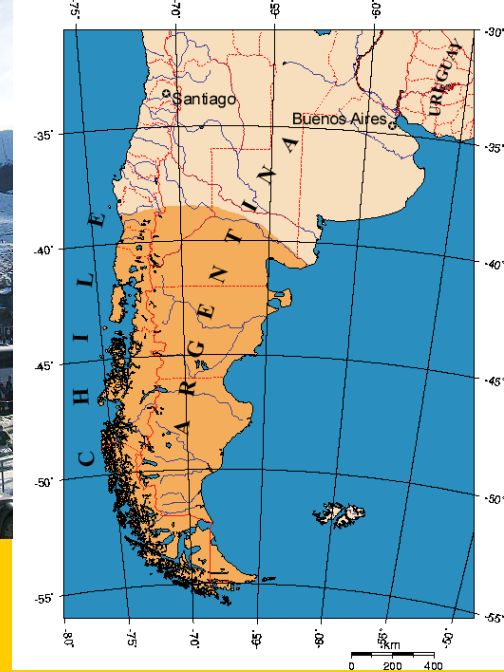

IV. Mérsékelt övezeti országok

- kevesebb nyersanyag
- **Argentína** (kőolaj),
Buenos Aires
- pampák → marha, juh

Patagónia

Tűzföld, Argentína

- Magellán- szoros

V. Közép- Amerikai országok, „banánköztársaságok”

- a banán stratégiai jellemző is
- nemesércvagyon → kitermelés még nem számottevő → bányák megnyitása tőkeigényes → feldolgozóipar fejletlen → anyagáron nem jó eladni
- Panama- csatorna: Atlanti- Csendes óceán lerövidítése

Felhasznált források

- <https://www.elmexicano.hu/2012/07/latin-amerika-vs-del-amerika.html>
- <http://www.terkepek.net/>
- <https://slideplayer.hu/slide/2280102/>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szanter%C3%ADa>
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Afroamerikai_vall%C3%A1sok
- <https://www.caracaschronicles.com/2015/11/20/whats-the-deal-with-santeria-and-espiritismo/>
- <http://tortenelemcikkek.hu/node/108>
- https://www.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_7/lecke_05_002
- https://www.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_7/lecke_05_007
- <https://sportsmarketing.hu/2011/05/02/gondok-a-2014-es-vb-elokeszuleteivel/>
- <https://www.origo.hu/utazas/20100628-braziliavaros-50-eves-jubileum-oscar-niemeyer-epiteszet.html>
- https://www.nemzetisport.hu/foci_vb_2014/a-bun-arca-braziliaban-a-vebe-maszolja-mogott-2337231
- <https://www.dw.com/en/rising-affluence-in-brazils-favelas/a-16479814>
- <https://www.mindentkapni.hu/termek/mexiko-zaszlo-nca-4-90-x-150-cm>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9l-Amerika>
- <https://azutazo.hu/rioi-karneval-jegyek/>
- <https://168.hu/penz/csunyan-elszallt-a-rioi-olimpia-koltsegvetese-4734>
- <https://saman.org.hu/indian-kulturak-andok-tersegben/>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Patag%C3%B3nia>
- <http://argentina.terkepek.net/>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C5%B1zf%C3%B6ld>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Quetzalcoatl>
- <https://www.thoughtco.com/quetzalcoatl-feathered-serpent-god-169342>